

BEVELHEBBER VERLAAT

Luitenant-generaal Dirk Starink is bevelhebber af. Maandag 5 september gaf hij het bevel terug aan de minister van Defensie. Donderdag 8 september nam Starink tijdens een ceremonie op de Vliegbasis Soesterberg afscheid van zijn personeel en de luchtmacht. Hij is de laatste in een rij van veertien bevelhebbers die de luchtmacht aanstuurde. Het afscheid van de BDL is dan ook meer dan het afscheid van één man. Het betekent het einde van een tijdperk.

Tekst: René Bouwhuis Foto's: Fotodienst Soesterberg

Onder en rechts: Deputaties van actief dienden, veteranen, postactieven, reservisten en burgerpersoneel waren getuige van een historisch afscheid van de bevelhebber.

Meer dan afscheid van één man

LUCHTMACHT

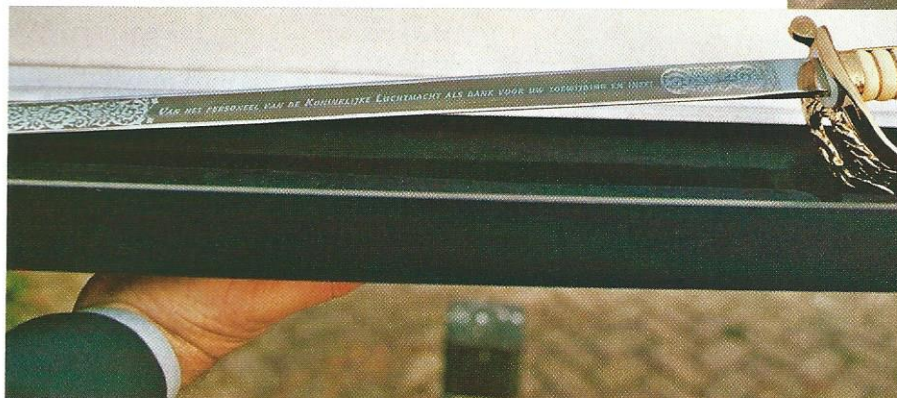
Op luchtmachteigen wijze staat de Koninklijke Luchtmacht hier begin september bij stil tijdens een ceremonie op de bakermat van de militaire luchtvaart in Nederland, de Vliegbasis Soesterberg. Militairen van alle luchtmachtonderdelen, reservepersoneel, veteranen, postactieven en burgerpersoneel staan naast een Gewapende Troep en de Vaandelwacht aangetreden op het paraderrein, aan de voet van het herdenkingsmonument. Een speciale opmars maakt Frits den Ouden, Ridder der 4de Klasse der Militaire Willems-Orde. De 91-jarige drager van deze hoogste Nederlandse dapperheidsonderscheiding ontvangt de eregroet en neemt plaats op de tribune, waar ook de politieke Defensietop, civiele autoriteiten en overige genodigden de ceremonie meemaken.

Hoog in het vaandel

De volgende indrukwekkende aankomst is de Vaandelwacht. Het Vaandel van de Koninklijke Luchtmacht ontvangt de eregroet en staat tijdens de ceremonie ingetreden. Het luchtmachtvaandel staat symbool voor de wapenfeiten en tradities van heel de luchtstrijdkrachten, en daarmee ook voor het hedendaagse motto van de luchtmacht; 'Eén team. Eén taak'. Op 19 mei 1965 kreeg de Koninklijke Luchtmacht haar eigen vaandel. Het vindt haar oorsprong in de oude veldtekens, waaraan krijgers moed en strijd lust ontleenden. In verband met slijtage is het oude een keer vernieuwd en siert nu zijn eigen 'Vaandelzaal' op de Binckhorsthoof in Den Haag. Op het Vaandel staan de wapenfeiten van de luchtmacht vermeld. Omdat de KLu draagster is van het – op 18 mei 1940 aan het Wapen der Militaire Luchtvaart toegekende – Ridderkruis 4de Klasse der Militaire Willemsorde, toet dat Orde-teken ook haar vaandel. Waar, wanneer en waarvoor het vaandel is ingezet – dit is met name tijdens beëdigingen, staatsbezoeken en de dodenherdenking van de luchtmacht – staat opgetekend in het Vaandelboek.

Eresabel

Als de scheidend Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten het paraderrein opkomt en de erebewijzen heeft ontvangen, groet hij het Vaandel en daarna de Kapel van de KLu. De drumfanfare begeleidt even later het Luchtmacht Mannenkoor (LMK) als ze het Soesterberglied zingen: 'De vleugels wakend uitgespreid, beschermen 't rood-wit-blauw'. Dit is hét lijdlied van het mannenkoor en werd in 1936 voor het eerst ten gehore gebracht. Bijzonder is dat de grootvader van Starink, ook Dirk geheten, daarbij waarschijnlijk aanwezig was. Hij werkte als onderofficier-vliegtuigmaker op de bakermat. Zijn kleinzoon is getuige van een volgend historisch moment als even later het LMK uit volle borst de eigen compositie 'Ode aan "ons aller" - laatste bevelhebber' zingt.

Boegbeeld (links) en trotse organisatie (boven) bedanken elkaar over en weer:

Foto's: Leo van Hijkoop

Links: Het symbool voor de wapenfeiten en tradities van heel de luchtmacht. Vaandeldrager is adjudant Hans Achterkamp van de Groep Luchtmacht Reservisten van de Vliegbasis Soesterberg.

Rechts: Het Luchtmacht Mannenkoor zingt het Soesterberglied terwijl luitenant-generaals Dirk Starink (l.) en Hans de Jong met hun adjudanten staan aangetreden.

Het loflied wordt in de toespraak van de Commandant Luchtstrijdkrachten, luitenant-generaal Hans de Jong, niet alleen aangevuld met woorden maar ook met een afscheidsgeschenk. Het is een eresabel, waarvan er maar twee zijn gemaakt. De een gaat met de laatste bevelhebber mee naar huis, de ander krijgt een ereplaats bij de Staf Commando Luchtstrijdkrachten en verhuist in 2006 mee naar Breda als blijvende herinnering aan een halve eeuw luchtmachtbevelhebberschap. Op het erewapen staan alle veertien namen van de bevelhebbers en de jaren van hun bevelhebberschap gegraveerd. De andere zijde wordt gesierd door een inscriptie waarin het luchtmachtpersoneel de BDL dankt voor de toewijding en inzet. Het is zeldzaam dat een eresabel wordt uitge-reikt. Aanvoerder van de geallieerde bevrijdingsle-gers Dwight D. Eisenhower, kreeg er in 1947 een van de Nederlandse bevolking voor zijn rol in de Tweede Wereldoorlog. Andere grote namen in het illustere gezelschap van sabeldraggers zijn Michiel de Ruyter en Z.K.H. Prins Bernhard.

Defilé

Als afsluiting van de ceremonie speelt de Kapel het Wilhelmus. Na het officieel uittreden van het Vaandel begeeft het publiek zich naar de *flightline* waar een afscheidsgroet wordt gebracht door een gronddefilé van verschillende luchtmachtvoertuigen en een luchtdefilé met een *fly-past* van – op de Chinook na – alle typen luchtmachtvliegtuigen, aangevuld met een Spitfire en B-25 Mitchell bommenwerper van de Stichting KLu Historische Vlucht. De Bevelhebber draagt in zijn toespraak het defilé op aan allen die de luchtmacht een warm hart en alle steun toedragen. 'Ik heb verschillende keren persoonlijk mogen constateren dat de mannen en vrouwen van de luchtmacht niet alleen voortreffelijk werk afleveren, maar ook op natuurlijke wijze samenwerken met collega's van andere krijgsmachtdelen en andere landen. Ik wil hier graag mijn welgemeende complimenten maken aan het voltallige luchtmachtpersoneel voor hun inzet in de afgelopen jaren. Ik ben – en velen met mij – enorm onder de indruk van uw prestaties!' Starink wijst verder op de consequenties van de reorganisaties en de paraatheid die de luchtmacht toch wist te handhaven. Hij memoreert aan de snelle inzet van een KDC-10 na de tsunami in Azië, de zoektocht van F-16's naar het vermiste Amerikaanse meisje op Aruba en de blushelikopters in Portugal. 'Dat kenmerk van de luchtmacht koesteren we van ganser harte! Uw aller inzet voor onze luchtmacht vervult mij met enorme trots. Ik roep u op om de nieuwe Commandant Luchtstrijdkrachten, luitenant-generaal De Jong, dezelfde steun te geven als u aan mij en mijn voorgangers hebt gegeven. Het ga u goed, zowel in dienst als privé.' ●

BOEGBEELD

Het gebruik van het luchtwapen in de Tweede Wereldoorlog maakt duidelijk dat de luchtmacht zich snel zou ontwikkelen. Op 11 maart 1953 krijgt de luchtmacht het predikaat 'Koninklijk'. Voortaan staat de Koninklijke Luchtmacht op eigen benen als een gelijkwaardig en zelfstandig krijgsmachtdeel naast de Koninklijke Marine en de Koninklijke Landmacht. De hoogste militair bij de Koninklijke Luchtmacht heeft niet altijd Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten geheten. Het begint met de Chef Luchtmachtstaf. De eerste die deze functie bekleedt is luitenant-generaal Conrad Giebel. Als blijkt dat de commanderende taken sterk toenemen gaat de Chef Luchtmachtstaf vanaf 10 november 1954 ook met de titel Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten door het leven. Luitenant-generaal Anton Baretta is de eerste die beide draagt. Vanaf 1991 – tijdens de bevelvoering onder luitenant-generaal Bill Louwerse – wordt alleen de functie Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten nog gebruikt. Wat al die jaren constant blijft, is de rol van de bevelhebbers als boegbeeld van een trotse organisatie.

In het nieuwe bestuursmodel gooit Defensie het over een andere boeg en worden beleid, operationele uitvoering en dienstverlening nadrukkelijker van elkaar gescheiden. Daarmee verdwijnt de bevelhebberslaag. De verantwoordelijkheden voor wat betreft luchtmachtbeleid zijn inmiddels krijgsmachtbreed overgenomen door medewerkers van de bestuursstaf. ●

De Jong (l.) en Starink groeten het gronddefilé waarin verschillende voertuigen meedrijden, waaronder enkele *light utility vehicles*.

Foto: René Bouwhuis

ODE AAN 'ONS ALLER' – LAATSTE BDL

Tijdens de plechtigheid zong het Luchtmacht Mannenkoor, onder leiding van kapitein b.d. Henk Heins, en begeleid van de Drumfanfare van de KLu onder leiding van sergeant-majoor Maarten Pijnenborg, op de meest historische plek van de vliegbasis niet alleen het 'Soesterberglied', maar ook een vers dat speciaal voor luitenant-generaal Dirk Starink werd geschreven door koorlid Riemer Smallenbroek en gecomponeerd door Johanna Kinkel:

*Afscheid na vijftig jaren, doet één Bevel bedaren;
't Gaat héél de KLu wat schelen als Starinks taak gaat delen:
In d'LSK, dat is Kláár AF, en aan de Chef Defensiestaf.
Afscheid van 't Haags gebeuren d-oet licht de keus betreuren:
Van Binckhorst naar 't Bredase, in d' Eurotoren-fase,
Maar d' LSK, dat is: Kláár AF, 't was Starink, die 't commando gaf!
Afscheid van 't regisseren doet 'klein in aantal' leren:
Dat 'groot in daden' denken. d'uitvoering op zijn wenken
In d' LSK leidt tot: Kláár AF, Van Starink - ... 'Pief'... - staan velen paf!
Afscheid als 'vaandels draagkracht' der Koninklijke Luchtmacht,
Dat 'doet' het LMK wat om hem – die – nooit – tevée! – had!
De dank is Kláár en duid'lijk:
ACH... Uw toekomst blijv' één Blij - De - Lach!*

De Jong (l.) en Starink salueren naar twaalf F-16's in formatie, als onderdeel van het luchtdefilé.

Foto: Willem Helfferich